

gang havde Sæde i Kongens Raad paa Kirkens Vegne, nemlig Anders Sandøe Drustad, tilbage fra dette Mindretals Forslag, uagtet han i sit Hjerte billigede det og vilde have fremmet det, efter hvad der nys er blevet udtalt i Biskop Martensens Erindringer, saafremt det havde faaet Kommissjonen for sig. Kort Tid efter gik imidlertid Minister Ørsted af, og et af Flertallets Medlemmer Hall blev Kultusminister. Heller ikke han fremlagde dog for Rigsdagen Forslag til en Repræsentation af Kirken, men derimod fremlagde han Forslag til Lov om Sognebaandets Løsning, som var et af de Stykker af Kirkens Forsatning, Kirkekommissjonen havde behandlet, og han udtalte, idet han fremlagde det, den Overbevisning (Betænkningen for 6te Samling Side 634 og 635), at „dette vil være det naturlige Udgangspunkt for den i Grundlovens § 80 (nuværende § 75) omtalte Forsatning for Folkekirken“ og fremdeles hedder det, at „ligesom Grundloven har opstillet ganske andre Grundsatninger ved at forandre Statskirken til Folkekirke og indrømme Borgerne Religionsfrihed, saaledes maa disse forandrede Grundsatninger, anvendte paa Folkekirken indre Forhold, ligeledes med Rensselsens Lede til at sætte Menighed i Stedet for Sogn som det første Led i den kirkelige Organisme, og at tillægge Folkekirken Medlemmer den samme Frihed med Hensyn til Valget af den Sjælesørger og det Menighedsfunds, hvortil de ville slutte sig, som Grundloven har tillagt Borgerne i Almindelighed med Hensyn til Valget af de kirkelige Samfund, i hvilke de ville deltage.“ Det er altsaa en tydelig og klar Opgivelse af hele Territorialsystemet saavel for Kirken i sin Helhed som for dens enkelte mindre Dele, og derimod en Tilslutning til Tanken om Borgernes fulde Frihed for deres religiøse Overbevisning, saavel de, der staa udenfor Folkekirken, som de, der staa indenfor den, saa at de frit skulle kunne slutte sig til, hvilken Bræst i Folkekirken, de samstemme med. Og dette er jo senere udviklet gennem en Række af Love, saavel om en mere udvidet Brug af Kirker og Kirkegaarde som om Dpretelsen af Valgmenigheder, hvorved der skete det næste store Skridt, idet man derefter ikke alene kunde løse Sognebaand til en Sognepræst, men ogsaa til en Præst, der slet ikke var knyttet til nogen Jordgrendse, hvilket derfor ogsaa fra dem, som vare Venner af det gamle Territorial- eller Statskirkesystem, fandt en saa afgjort Modstand. Paa lignende Maade ere jo ogsaa flere andre Stykker af Folkekirken's Forsatning bleve ordnede f. Ex. dets Forhold til Staten ved Ophævelse af Daabstvungen i 1857 eller af

Nødvendigheden af at være udstrebet af Stolen for at kunne blive konfirmeret i 1856. Der kunde endnu nævnes flere lignende Lovforslag, hvori der i det Mindste fra dette Things Side har været megen Villighed til at søge en Ordning af Forsatningen i Overensstemmelse med Grundlovens Tanke, men som ikke have kunnet gennemføres paa Grund af de modstaaende Ønsker om at bevare saa Meget som muligt af de gamle Statskirkeforhold fra Enevældens Tid, og som ere blevne støttede af de vedkommende Ministre. Det er saaledes, uden Tvivl fuldkommen urigtigt, naar den ærede Minister vil sige, at de forskjellige Forsøg, der skete paa at gennemføre Grundlovens § 75, have vtiit sig frugtesløse, de have i Virkeligheden baaret adskillige meget glædelige Frugter. Derimod vil jeg indrømme ham, at de, naar han indskrænker Forsatningen alene til Repræsentationen, have været frugtesløse, men det har han hverken efter Grundlovens Ord eller Udvalgets Tanke eller den hele historiske Gang nogen Ret til at gjøre. Jeg skal ikke her komme ind paa de forskjellige Forslag angaaende en Kirkerepræsentation, som har foreligget for dette Thing, skjøndt de endda ikke ere saa mange, idet navnlig Minister Hall aldrig vilde fremkomme med noget Forslag derom. Men derimod maa jeg nedlægge en bestemt Indsigelse imod, hvad den ærede Minister siger, at der her i Rigsdagen skulde gives et stort Parti, som af principielle Grunde vilde modsætte sig Gjennemførelsen af en Kirkeforsatning, selv naar den kun forstaaes som et Kirkeraad. Det, tror jeg, er aldeles urigtigt, og jeg veed ikke, hvorfra den ærede Minister henter en saadan Mening. Der har ganske vist været dem i dette Thing, som udenfor det principielt have udtalt sig imod særlige Kirkerepræsentationer, fordi de syntes, at Rigsdagen i og for sig var en meget god og hensigtsmæssig Repræsentation for Folkekirken, saaledes som denne nu engang er. Man kunde ikke vente at faae nogen bedre; thi sit man en særegen Kirkerepræsentation, vilde den rimeligvis, uagtet den i Virkeligheden ikke var snderlig mere kirkelig, træde op med langt større Myndighed, lægge langt større Vaand paa Samvittighedsfriheden og fremtalde et kirkeligt Skin uden tilsvarende Kraft. Jeg tror imidlertid ikke, at man nogensinde har kunnet sige, at disse have været i Flertal i dette Thing; idetmindste gaa de Udtalelser, som foreligger fra Things Side, i en ganske anden Retning. Jeg skal saaledes henvisse til den sidste Udtalelse angaaende Repræsentationen her i Thinget, som foreligger i Betænkningen fra